

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2020 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**Професійні стандарти журналістської діяльності
Змістовий модуль: Професійні стандарти
та журналістська етика**

для студентів

спеціальності	061 «Журналістика»
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.01 «Журналістика» 061.00.05 «Міжнародна журналістика»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма 1125/20
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
«20» _____ 2020 р.

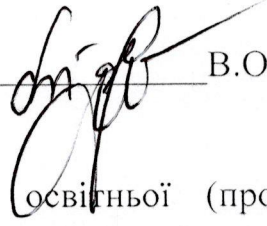
Київ – 2020

Розробники: Журавська О.В., кандидатка філол. наук, доцентка кафедри журналістики і нових медіа

Викладачі: Журавська О.В., кандидатка філол. наук, доцентка кафедри журналістики і нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від «09» вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) В.О. Гандзюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____

_____ . _____ 2020 р.

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми

(керівник проектної групи) (В.О. Гандзюк)

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми

(керівник проектної групи) (О.М.Бикова)

Робочу програму перевірено

_____ . _____ 2020 р.

Заступник директора Інституту журналістики (О.А. Росінська)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__”__20__р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__”__20__р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__”__20__р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__”__20__р., протокол №__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Професійні стандарти та журналістська етика		
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, зокрема	90	90
аудиторні	42	12
модульний контроль	6	-
семестровий контроль	15	-
самостійна робота	28	78
форма семестрового контролю	іспит	іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – сформувати базу теоретичних знань про професійні журналістські стандарти й етичні норми і виробити практичні уміння й навички їхнього дотримання в роботі журналіста періодичних друкованих видань, радіо й телебачення, інформаційних агентств, інтернет-видань.

Завдання курсу такі: ознайомити студентів із міжнародною та українською нормативною базою, що визначає професійно-моральні вимоги до роботи журналіста, прикладами дотримання й порушення її норм в діяльності сучасних медіа; формувати орієнтири професійної культури фахівців сфери медіа на основі аналізу явищ практики та підготовки власних матеріалів для публікації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчивши дисципліну «Професійні стандарти та журналістська етика» студент має *знати*:

- журналістські стандарти й принципи поведінки журналістів, закріплені у міжнародних й вітчизняних законодавчих актах, зокрема: баланс думок і точок зору; достовірність; відокремлення фактів від коментарів; точність; повнота; оперативність тощо.
- способи верифікації інформації;
- основи роботи журналіста з інформацією із соцмереж;
- етичні засади професійної діяльності журналіста;
- поняття про джінсу, фейки, маніпуляції фактами, дезінформацію, цензуру, пропаганду, упередження, мову ворожнечі тощо;
- особливості висвітлення дітей та підлітків, людей з особливими потребами та інших вразливих груп населення;
- правила дотримання гендерного балансу в медіа тощо.

Уміти:

- Застосовувати в журналістській практиці професійні стандарти;
- перевіряти інформацію, отриману з різних джерел, у тому числі в інтернет-середовищі;
- послуговуватися інструментами перевірки фото й відео.

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі **компетенції**: **ЗК9** - Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, **ЗК10** - Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності, **ЗК11** - Здатність спілкуватися державною мовою, **ПРН5** – Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань, **ПРН8** – Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань, **ПРН13** – Передбачити реакцію аудиторію на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціокомунікаційних наук, **ПРН18** – Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалог та співробітництва.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Лабораторні	Практичні	Модульний контроль	Семестровий контроль	
Змістовий модуль 1. Професійні стандарти в роботі журналіста							
Тема 1. Засади принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів	4	2	2				
Тема 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність	4	2	2				
Тема 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність	6	2	4				
Тема 4. Повнота. Оперативність	13	2	2				9
Модульний контроль	2						
Разом	29	8	10		2		9
Змістовий модуль 2. Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки							
Тема 5. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами.	4	2	2				
Тема 6. Перевірка інформації.	6	2	4				
Тема 7. Інструменти перевірки	13		4				9
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	10		2		9
Змістовий модуль 3. Етика в роботі журналіста							
Тема 8. Етичні норми в журналістській діяльності	2	2					
Тема 9. Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі	4		4				
Тема 10. Висвітлення збройних конфліктів	13		4				9
Модульний контроль	2						
Разом	21	2	8		2		9
Усього	90	14	28		6	15	27

4.2. Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторні					
		Лекції	Лабораторні	Практичні	Семінари	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Професійні стандарти в роботі журналіста							
Тема 1. Засадничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів	2	2					
Тема 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність	12		2				10
Тема 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність	12		2				10
Тема 4. Повнота. Оперативність	6						6
Разом	32	2	4				26
Змістовий модуль 2. Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки							
Тема 5. Перевірка отриманої від читачів інформації	1	1					
Тема 6. Перевірка інформації: зображення і відео. Типові помилки роботи із соцмережами	14		2				12
Тема 7. Інструменти перевірки	14						14
Разом	29	1	2				26
Змістовий модуль 3. Етика в роботі журналіста							
Тема 8. Етичні норми в журналістській діяльності	3	1	2				
Тема 9. Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі	14						14
Тема 10. Висвітлення збройних конфліктів	12						12
Разом	29	1	2				26
Усього	90	4	8				78

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Лекція 1. Засади принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів. (2 год.)

Виконання ЗМІ функції інформування, аналізу, громадської критики та контролю. Правдивість і точність. Редакційна чесність і незалежність. Справедливість. Недоторканість приватного життя.

Європейські стандарти та етичні принципи журналістики. Редакційні статuti. Кодекс етики журналіста.

Загальна характеристика стандартів журналістики.

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 1. Засади принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів. (2 год.)

Лекція 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність. (2 год.)

Поняття про незбалансовану подачу інформації. Як досягається баланс думок в новинах. Порушення стандарту балансу. Баланс думок і структура журналістського матеріалу. Відмова від коментаря. Джерела інформації: компетентні; причетні до події; готові відповідати за сказане. Анонімні джерела. Перевірка джерел інформації. Правила оприлюднення даних соціологічних досліджень.

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність. (2 год.)

Лекція 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність (2 год.)

Подача фактів, а не журналістських коментарів. Вимоги щодо уникнення журналістами суб'єктивізму. Поняття про точність інформації.

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 3-4. Відокремлення фактів від коментарів. Точність (4 год.)

Лекція 4. Повнота. Оперативність (2 год)

5W+1H: Who? (Хто?) What? (Що?) When? (Коли?) Where? (Де?) Why? (Чому?) How? (Як?). Поняття про неповну інформацію. Бекграунд новин й маніпулювання бекграундом. Обмеження стандарту повноти в умовах війни.

Суть оперативної подачі інформації. Критерії цінності новини. Особливості подачі новин. Будь-яка новина подається ЗМІ у найближчому (або якщо це є необхідним – у екстреному) випуску новин. Інформаційна конкуренція в новинарній журналістиці. ЗМІ прагнуть того, аби будь-яку новину знаходити і повідомляти своїм користувачам раніше за інші ЗМІ.

Література основна: 1, 2, 3, 4, 5.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 5. Повнота. Оперативність (2 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ: СПОСОБИ Й ІНСТРУМЕНТИ ПЕРЕВІРКИ

Лекція 5. Тема 5. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год)

Пошук інформації в різних інтернет-джерелах. Типові помилки при роботі з соцмережами. Відкриті бази даних. Прихований пошук і захист інформаторів. Перевірка інформації, отриманої від читачів. Роль читачів у перевірці інформації.

Література основна: 1, 8.

Література додаткова: 5, 11, 21.

Лабораторна робота 6. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год)

Лекція 6. Перевірка інформації. (2 год)

Перевірка акаунтів, текстів, зображення та відео: основні принципи й способи. Процес перевірки (верифікації): походження (достовірність), джерело (хто?), дата (коли?), місце розташування (де?). Отримання авторського дозволу на використання контенту. Перевірка інформації в екстрених ситуаціях.

Інструменти для перевірки інформації, отриманої з інтернет-джерел. Принципи їхнього використання

Література основна: 1, 8.

Література додаткова: 5, 11, 21

Лабораторна робота 7-8. Перевірка інформації: зображення і відео. Типові помилки при роботі із соцмережами (4 год)

Лабораторна робота 9-10. Інструменти перевірки (4 год)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Лекція 7. Етичні норми в журналістській діяльності (2 год)

Етичні засади професійної діяльності журналіста. Комісія з журналістської етики. Загрози й перешкоди в професійній діяльності журналіста: фейки, дезінформація, упередження, пропаганда, маніпулювання фактами, прихована реклама, цензура тощо. Особливості висвітлення вразливих груп населення: дітей і підлітків, людей із інвалідністю; людьми, які пережили травму тощо.

Висвітлення збройних конфліктів.

Мова ворожнечі. Словник конфліктно-чутливої журналістики.

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

Лабораторна робота 11. Етичні норми в журналістській діяльності (2 год)

Лабораторна робота 12. Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі (2 год)

Лабораторна робота 13-14. Висвітлення збройних конфліктів (4 год)

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кід-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	Максимальна кід-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кід-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кід-ть балів
Відвідування лекцій	1	4	4	2	2	1	1
Відвідування лабораторних занять	1	5	5	5	5	4	4
Робота на лабораторному занятті	10	5	50	5	50	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом:			89		87		75
Максимальна кількість балів		251					
Розрахунок коефіцієнта		$60:251=0,239$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ НОВИННОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Тема 4. Повнота. Оперативність (9 год.)

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект прочитаного, в якому будуть висвітлюватися такі питання:
 - Назвіть документи, у яких відображено професійні стандарти й етичні норми журналістської діяльності. Дайте їхню коротку характеристику.
 - Дайте загальну характеристику професійних стандартів та особливостей їхнього дотримання в журналістських матеріалах різних ЗМІ.
3. Підготуйте до кожного журналістського стандарту по 1 прикладу його дотримання й порушення у різних видах ЗМІ. Обов'язково вказуйте джерело інформації: посилання на розміщення публікації, хронометраж для аудіо- й відеоматеріалу, його розшифрування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВЕРИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Тема 7. Інструменти перевірки (9 год.)

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект прочитаного, максимально візуалізуючи інформацію (презентація, таблиця, схема, ментальна мапа тощо) на тему «Алгоритм дій для верифікації інформації, отриманої з різних джерел».
3. Підготуйте 3 приклади застосування інструментів для перевірки достовірності інформації, отриманої від читачів, текстової інформації, аудіо- чи відеоматеріалів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Тема 7. Висвітлення збройних конфліктів (9 год.)

1. Опрацюйте літературу за темою.
2. Підготуйте матеріал для довідника «Журналістський словник конфліктно-чутливої лексики» за такою схемою:
 - слово або словосполучення, яке є зразком мови ворожнечі або може образити представників вразливих груп населення;
 - приклад журналістського матеріалу, у якому вжито запропоновану одиницю;
 - виправлений приклад із застосуванням коректного слова чи

словосполучення.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на семінарських заняттях, а також на платформі електронного навчання MOODLE.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контрольна модульна робота включає:

1. 25 тестових завдань;

Критерії оцінювання:

1. Тестові завдання із питаннями закритого типу: за кожну правильну відповідь - 1 б.
2. Тестові завданням із питаннями відкритого типу: за кожну правильну відповідь – 3 б.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів з блоку «Професійні стандарти та журналістська етика» відбувається у межах заліку із дисципліни «Професійні стандарти журналістської діяльності». Кількість балів, отриманих у процесі вивчення блоку, дорівнює 1/2 від можливих 100 б., тобто 50 б.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Розкрийте зміст виконання ЗМІ функції інформування, аналізу, громадської критики та контролю.
2. Охарактеризуйте баланс між правами журналістів на свободу слова й інформації та їх відповідальністю.
3. Засадничі цінності професійних та етичних стандартів діяльності ЗМІ: загальна характеристика
4. Правдивість і точність як стандарти фахової діяльності.
5. Безсторонність і багатоманітність точок зору в новинній журналістиці.

6. Розкрийте суть понять „Редакційна чесність” і „Редакційна незалежність”.
7. Розкрийте зміст поняття „Недоторканність приватного життя”.
8. У чому виявляється принцип „Не завдання шкоди і образ”.
9. Розкрийте зміст поняття „Оперативність”.
10. Розкрийте зміст поняття „Точність”.
11. Розкрийте зміст поняття „Достовірність”.
12. Розкрийте зміст поняття „Збалансованість”.
13. У чому виявляється відокремлення фактів від коментарів та оцінок.
14. Розкрийте зміст поняття „Простота інформування”.
15. Розкрийте суть оперативної подачі інформації.
16. Розкрийте суть точної подачі інформації.
17. Дайте характеристику вимогам щодо точності.
18. Розкрийте суть достовірності подачі інформації.
19. Визначте методи і правила роботи у ситуації „Репортер на місці події”.
20. Що таке анонімні джерела інформації.
21. Розкрийте зміст понять „Авторитетні джерела”, „Офіційні джерела”, „Поінформовані джерела”.
22. Сформулюйте правила оприлюднення даних соціологічних досліджень.
23. Застереження щодо інформації з Інтернету.
24. Вимоги щодо збалансованої подачі інформації.
25. Відмова від коментаря.
26. Вимоги до формату подачі інформації чи суперечливих питань.
27. Висвітлення зібрань та акцій протестів.
28. Правила використання бліц-опитувань.
29. Розкрийте суть явища „Безпідставні узагальнення”.
30. У чому виявляється суть відокремлення фактів від оцінок і коментарів.
31. Які вимоги щодо уникнення журналістами суб’єктивізму містять фахові стандарти діяльності.
32. Чи може використовуватися журналістом оцінювальна лексика? У яких випадках?
33. Допустимий рівень аналітики у новинах.
34. Коментарі й оцінки у авторських програмах.
35. Суть повноти подачі інформації та основний зміст новини.
36. Шокові чи шкідливі для суспільної моралі матеріали.
37. Повага до приватного життя.
38. Правило “чотирьох вікон”.
39. Шкала “вчинків” та “рангів”.
40. Неупередженість до обвинувачених.
41. Оприлюднення відомостей про жертви.

42. Захист джерел інформації.
43. Незаконні методи збирання й оприлюднення інформації.
44. Придбання інформації.
45. Розкрийте зміст поняття „Плагіат”.
46. Розкрийте зміст поняття „Дискримінація”.
47. Проаналізуйте принципи висвітлення інформації про неповнолітніх
48. Розкрийте зміст понять „Ембарго”, „оф рекордз”.
49. Принципи редагування редакційних матеріалів.
50. Розкрийте зміст поняття „Цензура”.
51. Особливості верифікації інформації з соціальних мереж.
52. Інструменти перевірки інформації з соціальних мереж.
53. Цитування й перевірка інтернет-джерел.
54. Способи та інструменти перевірки фото.
55. Способи й інструменти перевірки відео.
56. Роль читачів у перевірці інформації.
57. Мова ворожнечі.
58. Види джинси. Типові й нетипові ознаки джинси
59. Висвітлення інформації про дітей та підлітків.
60. Висвітлення інформації про людей з особливими потребами.
61. Висвітлення інформації про конфліктно вразливі групи населення.
62. Висвітлення інформації про протилежну сторону конфлікту.
63. Особливості висвітлення збройних конфліктів.
64. Дотримання гендерного балансу в медіа.
65. Відповідальність за поширення недостовірної інформації.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
дуже добре	82-89
добре	75-81
задовільно	69-74
достатньо	60-68
незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год., з них лекції – 14 год., лабораторні – 28 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 28 год., семестровий контроль – іспит.

Модулі	Змістовий модуль I			
Назва модуля	Професійні стандарти новинної журналістики			
Кількість балів за модуль	89 балів			
Лекції	1	2	3	4
Теми лекцій	Засадничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів (2 год.) 1 бал	Баланс думок і точок зору. Достовірність (2 год.) 1 бал	Відокремлення фактів від коментарів. Точність (2 год.) 1 бал	Повнота. Оперативність (2 год.) 1 бал
Семінарські заняття	1		2	3
Теми семінарських занять	Засадничі принципи журналістської професії. Стандарти новинної журналістики. (2 год.) 1+10=11(балів)	Баланс думок і точок зору. Достовірність (2 год.) 1+10=11 (балів)	Відокремлення фактів від коментарів. Точність (4 год.) 2+20=22 (бали)	Повнота. Оперативність і простота подачі інформації (2 год.) 1+10=11 (балів)
Самостійна робота	5 балів			
Модульна контрольна	25 балів			
Модулі	Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
Назва модуля	Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки		Етика в роботі журналіста	
Кількість балів за модуль	87 балів		75 балів	
Лекції	4		5	6
Теми лекцій	Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год.) 1 бал	Перевірка інформації (2 год.) 1 бал	Етичні норми в журналістській діяльності (2 год.) 1 бал	
Семінарські заняття	4	5		7
Теми семінарських занять	Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год.) 1+10=11(балів)	Перевірка інформації (4 год.) 2+20=22(бали)	Інструменти перевірки (4 год.) 2+20=22(бали)	Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі (4 год.) 2+20=22 (бали)
Самостійна робота	5 балів			5 балів
Модульна контрольна	25 балів			25 балів
Підсумковий контроль	Іспит			

8. Рекомендовані джерела

Основна

1. Голуб О. Медіакомпас: Путівник професійного журналіста. Практичний посібник. К., 2016
2. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми. К.: Нічлава, 2006. 100 с.
3. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика: 3-є вид., випр. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 224 с.
4. Кодекс етики українського журналіста. URL: <http://www.cje.org.ua/ua/code>
5. Куляс І., Макаренко О. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення. Професійна етика журналіста-інформаційника. Київ: ХББ, 2006. 120 с.
6. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
7. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів. Посібник для журналістів. К., 2019, 107 с.
8. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308 с.

Додаткова

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник. К.: Академія української преси, 2004. 262 с.
2. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, 2005. 229 с.
3. Вейс М. Померанцев П. Повелителі брехні: інформація, культура та гроші на службі Кремля. URL: <https://krytyka.com/ua/articles/povelyteli-brekhni-informatsiya-kultura-ta-hroshi-na-sluzhbi-kremlya>
4. Земляна І. Журналіст і (не) безпека / Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. – К., 2016
5. Йоганес Л. Інvestigативний пошук. К.: Академія української преси. Центр вільної преси, 2017. 266 с.
6. Кетлін Крос та Роберт А. Гакет. Політичні комунікації та новинні засоби масової інформації у демократичних країнах: конкуруючі підходи. URL: www.br.com.ua/
7. Кодекс «Радіо Свобода». URL: <https://cutt.ly/bf2fraN>
8. Опришко Л., Панкратова Л. Основи судової журналістики. К., 2016
9. Проект «Без Кордонів» ГО «Центр «Соціальна Дія»: Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи. К., 2015.
10. Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія. К.: Академія Української Преси, Центр вільної преси, 2007. 780 с.
11. Посібник із верифікації інформації. URL: https://verificationhandbook.com/book_ua/about.php
12. Редакційний статут Національної радіокомпанії України. URL: <https://cutt.ly/Yf2ft9R>
13. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі. URL: <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines>
14. Рендол Д. Універсальний журналіст. К., 2007. 288 с.
15. Різун В.В. Теорія масової комунікації. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/lec>.
16. Стандарт рівності: Посібник пресової практики з гендерної перспективи. Рівне: видавець О. Зень, 2015. 200 с.
17. Фіхтеліус Ерік. Десять заповідей журналістики. Стокгольм, 1999.
18. Чекмишев О.В. Основи професіональної комунікації. К., 2004
19. Чекмишов О. Ярошенко Л. Основи якісного блогерства. К.: 2014, ФОП А.М.Рудницька, 48 с.
20. Штефан П. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co. К.: Академія української преси. Центр вільної преси, 2018. 198 с.
21. Штротмайер Г. Політика і мас-медіа. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.